

Sygn. akt VIII GC 1340/22

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2022 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Tadeusz Górka

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2022 r. w Bydgoszczy
na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. C.

przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w B.

o zapłatę

w przedmiocie zarzutu zapisu na sąd polubowny

postanawia:

1. odrzucić pozew,
2. zasądzić od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia o kosztach zawartych w niniejszym orzeczeniu do dnia zapłaty.

VIII GC 1340/22

Uzasadnienie postanowienia z dnia 19 września 2022 roku

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana przed wdaniem się w spór, pozwana wniosła o odrzucenie pozwu na podstawie art. 1165 k.p.c. powołując się na § 13 zawartej pomiędzy stronami umowy o współpracy.

W odpowiedzi na sprzeciw powód wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego odrzucenie pozwu wskazując, że zapis na Sąd polubowny jest niewykonalny.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Stosownie do treści art. 1165 § 1 k.p.c. w razie wniesienia do sądu sprawy dotyczącej sporu objętego zapisem na sąd polubowny, sąd odrzuca pozew lub wniosek o wszczęcie postępowania nieprocesowego, jeżeli pozwany albo uczestnik postępowania nieprocesowego podniósł zarzut zapisu na sąd polubowny przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy.

W dniu 25 lutego 2021 roku powódka zawarła z pozwanym umowę, na mocy postanowień której spory jakie mogą powstać pomiędzy stronami na tle stosowania niniejszej umowy będą rozpatrywane w pierwszej kolejności przez Sąd polubowny powołany przez strony przez powołanie arbitrów po jednym dla każdej ze stron. W drugiej kolejności przez Sąd właściwy dla siedziby spółki.

Sąd, mając na uwadze zasadę lojalności procesowej, umożliwił stronie pozwanej ustosunkowanie się do tego zarzutu stronie powodowej. Jej argumenty z pisma pełnomocnika strony powodowej datowanego na 1 września 2022 roku są niezasadne w kontekście powyższego zarzutu.

Powód podniósł argument m.in. o niewykonalność zapisu.

Sąd pragnie wskazać, że niewykonalność zapisu. następuje wówczas, gdy sąd polubowny nie może rozpoznać sprawy niezależnie od przyczyn tego stanu rzeczy. Niewykonalność zapisu może być spowodowana np. likwidacją sądu polubownego (zob. wyrok SA w Katowicach z 28.11.2012 r., V ACa 561/12, LEX nr 1236668) lub też gdy przewiduje on takie wymagania dla osób mających być arbitrami, że w istocie nie jest możliwe ukonstytuowanie się sądu polubownego, ponieważ nie można wskazać właściwych osób (wyrok SA w Rzeszowie z 22.03.2018 r., I AGa 53/18, LEX nr 2660766).

Ustawa dla ważności zapisu na sąd polubowny wymaga jedynie wskazania przedmiotu sporu lub stosunku prawnego (art. 1161 k.p.c.), a zapis stron, w okolicznościach sprawy, w tym zakresie nie budzi wątpliwości

Zapis na Sąd polubowny jest ważny i wykonalny. Strony nie muszą w zapisie na Sąd polubowny wskazać istniejącego Sądu polubownego. Równolegle funkcjonują dwa rodzaje sądów polubownych, a mianowicie stałe sądy polubowne oraz sądy polubowne powoływane do rozstrzygania konkretnych spraw, z woli stron (tzw. sądy polubowne ad hoc). Powierzenie rozstrzygnięcia sporów cywilnych takim sądom zostało dopuszczone na podstawie art. 1161 § 1 k.c., zgodnie z którym poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego wymaga umowy stron, w której należy wskazać przedmiot sporu lub stosunek prawny, z którego spór wyniknął lub może wyniknąć (zapis na sąd polubowny). Co istotne, jak wynika z powyższego przepisu, niezbędnym elementem zapisu na sąd polubowny nie jest określenie sądu polubownego, który będzie właściwy do rozpoznania sporu. Zdaniem Sądu samo postanowienie zapisu na sąd polubowny, iż spory będą rozstrzygane przez "sąd polubowny", bez dopełnienia rodzajowego (określenie " ad hoc" albo równoważne albo wskazanie konkretnego stałego sądu polubownego), ma ten skutek, iż zapis na sąd polubowny dotyczy zarówno sądów polubownych ad hoc, jak i stałych sądów polubownych (tak też Postanowienie SO w Szczecinie z 1.03.2018 r., VIII Gz 35/18, LEX nr 2455651).

Odnosząc się do kolejnego argumentu pełnomocnika powoda Sąd wyjaśnia, że brak wskazania, że przez jedną ze stron arbitra może rodzić po takiej stronie odpowiedzialność kontraktową w przypadku zajęcia wszystkich niezbędnych przesłanek przewidzianych przepisami prawa. Podobnie jeśli chodzi o niewykonanie tego obowiązku umownego (wskazania arbitra) w terminie określonym przez drugą stronę. Ponadto niewskazanie arbitra może być uznane za zrzeczenie się takiego uprawnienia w ramach zapisu na Sąd polubowny lub jako wyczerpanie procedury zapisu na Sąd polubowny. Rzecz w tym, że zgodnie z wolą stron -przedsiębiorców, od których wymagana jest podwyższona staranność spory jakie mogły powstać pomiędzy stronami na tle stosowania umowy będą rozpatrywane w pierwszej kolejności przez Sąd polubowny. Procedura ta musi zatem zostać przeprowadzona. Bezspornie w sprawie nie została wyczerpana. Brak procedury czy regulaminu postępowania przed Sądem polubownym nie ma znaczenia. Zapis umowny nie musi zawierać takich ustaleń. Skład dwuosobowy nie jest, jak twierdzi pełnomocnik powoda, afunkcjonalny. Po pierwsze daje gwarancję równości w zakresie wskazania arbitrów. Trudno dać jednej ze stron, w ramach równości stron, prawo do wybrania większej liczby arbitrów niż druga strona (byłby to zapis bezskuteczny-art. 1161 § 2 kpc). Pod drugie nie sposób również przyznać jakiemuś innemu podmiotowi prawo do powołania takiego arbitra skoro umowa została zawarta pomiędzy dwoma stronami. Zakładanie przez pełnomocnika z góry „bardzo wysokiego prawdopodobieństwa powstania sytuacji niezgadnialności orzeczenia a nawet niezgadnialności kwestii niezbędnych do funkcjonowania sądu polubownego” jest całkowicie niezrozumiałe. Na obecnym etapie postępowania taka sytuacja nie ma miejsca. Możliwości decyzji i rozwiązań jest tak wiele, że nie sposób je nawet grupowo opisać. Sąd pragnie tylko wskazać, że procedura ta musi zatem zostać przeprowadzona. Niemożność wydania jakiegokolwiek decyzji przez Sąd polubowny, o czym pisze pełnomocnik powoda (co jest założeniem nieudolności arbitrów), skutkować będzie zastosowaniem zdania drugiego z § 13 umowy w zw. z art. 1168 § 1 i 2 kpc.

Również ostatni argument pełnomocnika powoda jest niezasadny. Spór zawisły pomiędzy stronami, mając na uwadze treść pozwu, wprost odnosi się do § 9 umowy czy §10 umowy. Wypowiedzenie oparte zostało na § 9 pkt 2 umowy (k.18). Spór pomiędzy stronami dotyczy choćby przyczyn wypowiedzenia umowy zawartej pomiędzy stronami co jest oczywistym przykładem „sporu pomiędzy stronami na tle stosowania umowy”.

O odrzuceniu pozwu Sąd orzekł na podstawie art. 1165 § 1 k.p.c. w zw. z § 13 umowy (punkt 1. sentencji postanowienia). W konsekwencji Sąd zastosował ogólne zasady ponoszenia przez strony kosztów procesu, tj. art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. W rezultacie zasądzono od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia o kosztach zawartych w niniejszym orzeczeniu do dnia zapłaty (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackich i opłata skarbową od pełnomocnictwa).

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie zachodzą szczególne okoliczności, które przemawiają za odstąpieniem od obciążania przegrywającej sprawę strony powodowej kosztami postępowania na rzecz strony pozwanej. W ocenie Sądu strona powodowa, mając świadomość, iż dochodzi od pozwanego roszczeń z tytułu umowy (ważnej także w zakresie § 13 umowy- zapisu na Sąd polubowny) nie podała dlaczego nie ma zastosowania § 13 umowy czy dlaczego nie skierowała sprawy do Sądu polubownego, choćby z argumentacją jak z pisma pełnomocnika strony powodowej datowanego na 1 września 2022 roku.

Sąd miał na uwadze, że strona pozwana przed wdaniem się w spór w oparciu o § 13 umowy w zw. z art. 1165 § 1 kpc podniosła skutecznie zapis na Sąd polubowny. Nie ma zatem żadnych racji czy argumentów, aby pozbawić ją kosztów procesu.

W tych okolicznościach, Sąd uznał, że to strona powodowa, poprzez swoje uchybienia wytoczyła bezzasadnie powództwo (przed wyczerpaniem procedury z § 13 umowy), a zatem nie zachodzi szczególna okoliczność przemawiająca za odstąpieniem od zasądzenia od przegrywającego sprawę powoda kosztów postępowania na rzecz strony pozwanej.

O zasadach ponoszenia kosztów procesu stanowią art. 98 i nast.k.p.c., przy czym według art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Brak jest definicji strony "przegrywającej", jednakże literatura i orzecznictwo uznaje, że pod pojęciem "przegrania" nie należy rozumieć wyłącznie zasądzenia od strony roszczenia (wobec pozwanego) czy oddalenia powództwa (wobec powoda), ale także m.in. właśnie odrzucenie pozwu i w tej sytuacji stroną przegrywającą jest powód (zob. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z 8 sierpnia 2003 r.). W konsekwencji odrzucenie pozwu w niniejszej sprawie pociągało za sobą ocenę, że powódka jest stroną przegrywającą w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. (tak Postanowienie SO w Szczecinie z 22.10.2018 r., VIII Gz 354/18, LEX nr 2583335.)